

МЕТОДИКА «ТРИКУТНИК МЕДІАТВОРЧОСТІ»:

СТИМУЛЮВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДІ В КІБЕРПРОСТОРИ

Анотація. Актуальність теми зумовлена двома важливими факторами: викликами цифрової доби, коли багато видів людської діяльності, творчість, духовно-моральні практики, комунікація частково трансформувалися і перемістилися в інший вимір кіберпростору, а також російсько-українською війною й інформаційно-ідеологічною зокрема, яка спрямована на знищення української громадянської ідентичності з подальшим поглинанням України як держави. За таких умов важливим стає розвиток патріотизму молоді та її конструктивної патріотичної активності саме в кіберпросторі.

Ключові слова: патріотизм молоді, кіберпростір, медіаторчість, «трикутник медіаторчості».

Проблема патріотизму цифрової доби, як прояву патріотичної активності в кіберпросторі, полягає у неготовності молоді створювати креативний медіаконтент й патріотичний у тому числі. Так, результати емпіричного дослідження 2020 року, проведеного у межах усеукраїнського експерименту з вибіркою 1680 осіб показали, що оригінальний медіаконтент створює лише третина усіх опитаних.

Метою часткового подолання цієї проблеми є стимулювання учнівської молоді щодо створення і поширення патріотичного медіаконтенту в кіберпросторі за допомогою інноваційної методики «Трикутник медіаторчості».

Винаходження медіа- та цифрових технологій, їх застосування у творчій діяльності людини, сприяло виникненню медіаторчості – нового соціокультурного феномену. Медіаторчість, на відміну від традиційної творчості як творення нового матеріального й уречевленого інтелектуального або духовного продукту, є такою діяльністю людини, яка інструментально

обумовлена засобами медіа або цифровими технологіями. Продуктом медіаторчості є нематеріальний техногенний об'єкт – медіаконтент, який існує виключно в іншій реальності «третього» світу. Медіаторчість широко застосовується не тільки у сфері арт-мистецтва, а також у психолого-педагогічній практиці, зокрема в медіа-арттерапії як методі профілактики та подолання наслідків психотравмування в умовах гібридної війни (Вознесенська, 2020).

Медіаторчення як процес має два основні етапи:

1) **когнітивний**: ґрунтується на рефлексії творчого процесу, створенні задуму на рівні уяви та мислення за допомогою аналогізування, комбінування, реконструювання, а також застосуванні таких принципів сучасного творення задуму, як «запозичення» і «компіляція» того, що вже створене кимось раніше;

2) **інструментальний**: становить техногенне втілення задуму у медіаконтент і здійснюється за допомогою саме таких цифрових технологій, як фото, відео камера, комп'ютерні програми редагування і створення, штучний інтелект, нейромережі, які уможливають реалізацію задуму та призводять до виникнення нематеріального цифрового продукту, який існує в кіберпросторі.

З метою просування українських цінностей і смислів, особливо в умовах інформаційно-психологічної війни, створений медіаконтент патріотичного змісту має бути обов'язково поширеним в кіберпросторі. Для оптимізації цього процесу пропонуємо методику «Трикутник медіаторчості», інновація якої полягає у застосуванні рефлексивного підходу у формуванні патріотичної самосвідомості старшокласників та розвитку інтелектуальної креативності на рівні уяви та мислення (Найдьорова, 2022; Череповська, 2023).

Методика: Трикутник медіаторчості

Метою є: стимулювання творення медіаконтенту патріотичного змісту як активізації творчого процесу на когнітивному рівні.

Завдання: *розвивати* здатність до інтелектуальної, комунікативної, особистісної рефлексії; *стимулювати* створення патріотичного медіаконтенту; *формувати* готовність до неоднозначного розв'язку актуальних задач.

Методика передбачає фронтально-групову та індивідуальну форми організації роботи. Тривалість проведення – 45 хв.

Наочний матеріал методики пропонує декілька наочних версій «трикутника» на вибір і по можливостям: 1) макет з цупкого матеріалу для багаторазового використання; 2) малювання на фліпчарті різних положень трикутника; 3) презентація на екрані трьох різних положень трикутника; 4) малювання на дошці. Найбільш бажаний 1й варіант, певною мірою – 2й.

Опис макету:

Кожен кут трикутника має певну позначку якості медіаторчості:

Так, позначка **З** – позиціонує **здатність** до уяви і креативного мислення; позначка **У** – презентує **уміння** застосовувати медіа і цифрові технології; позначка **М** – представляє **мотивацію** щодо здійснення медіаторчості загалом (див. *Рис. 1*).

Рис. 1. Трикутник медіаторчості (схема).

Обов'язкова умова до макету: трикутник має бути рівнобічним – по 60° у кожному куті, що умовно натякає на рівну значущість зазначених якостей.

Робота з макетом полягає у наступному: макет треба розташувати вертикально і по тому, послідовно переставляти на інший бік так, щоб у верхньому кутку трикутника, кожен раз була інша позначка якості медіаторності (З, У, М), зміст якої і треба обговорити у контексті її значущості для медіаторного процесу. Кожна позначка якості, будучи на верхів'ї трикутника, ніби «претендує» на роль провідної функції успішного процесу медіаторності.

Алгоритм роботи з макетом трикутника наступний: аналізувати усі варіанти зазначених якостей медіаторності по черзі у будь-якому порядку.

Практикум для учнів

1 частина (5 хв.), фронтальна організація роботи

Становить інформативний, стимулюючий характер. Педагог презентує основне «провокаційне» питання. Суть методики полягає у рефлексії цього відкритого питання та трьох варіантів відповідей на нього. Отже:

Питання: «Яка, на вашу думку, найбільш важлива якість для створення медіаконтенту і медіаконтенту патріотичного змісту зокрема?». Це:

1 – **здатність** до творчого мислення, уяви як висування цікавої ідеї, вигадування оригінального образу для її втілення. (Аргумент: без висунення ідеї, формування задуму у візуальний образ не можна створити медіаконтент);

2 – **уміння** застосовувати технології – комп'ютерні програми редагування і творення, «співпраця» із штучним інтелектом, новою нейронною мережею, яка здатна втілити задум за чітким запитом. (Аргумент: без технологій неможливо втілити задум у медіаконтент).

3 – **мотивація** як бажання створювати і просувати патріотичний медіаконтент у кіберпросторі. (Аргумент: без мотивації не має сенсу творити і відповідно не має що поширювати).

Аналіз кожної якості медіаторності здійснюється за двома напрямками:

1) якщо певна якість на вершині трикутника є розвинутою, властивою особистості, то яким чином вона може забезпечити успішність усього процесу творення медіаконтенту? 2) якщо ця якість не є розвинутою або відсутня, то як саме це вплине на процес творення? Тобто, акцентувати на перевагах кожної якості творця та її обмеженості для повноцінного творення медіаконтенту.

2 частина (15 хв.), групова робота.

1 варіант роботи.

Педагог розміщує макет трикутника в певну позицію на 5 хвилин. Кожна група шукає умовно «правильну» відповідь на поставлене питання щодо презентованої якості медіаторчості. Наступні 5 хвилин аналізується друга якість, а по тому – третя. Остаточна відповідь узгоджується більшістю голосів у групі.

2 варіант роботи (якщо дітей багато).

Аудиторію розділити на три групи і кожній виділити одну з версій відповіді на основне питання.

За будь-яким варіантом організації груп, **аналітична робота** щодо кожної зазначеної якості здійснюється за вище зазначеними двома напрямками: як висунення аргументів на користь пріоритету певної якості медіаторчості, яка піддається аналізу, а також висунення контраргументів проти її «першості».

1) якщо певна якість медіаторчості на вершині трикутника є розвинутою – властивою особистості, то яким чином вона може забезпечити успішність творення медіаконтенту? Обґрунтуйте, чому так вважаєте?

2) якщо ця якість не є розвинутою або відсутня, то як саме це вплине на процес творення і головне – яким чином це можна подолати / компенсувати?.

3 частина (5 хв.), фронтальна організація.

Від кожної групи виступає лідер і озвучує аргументований результат спільного обговорення проблемного питання. Меншість «незгодних» в групі, якщо такі знайдуться, також можуть висловитися.

Підведення підсумків практикуму (5 хв.), фронтальна організація.

Педагог кладе макет «трикутника медіаторчості» (або малюнок з фліпчарта) на горизонтальну площину (стіл, підлогу) для того, щоб не було пріоритетного «верху» та узагальнює відповіді. Така наочність має показати, що усі якості є важливими для створення патріотичного медіаконтенту. Однак, важливо наголосити на тому, що кожен творець-патріот має приділити більше уваги і працювати саме над тими своїми якостями медіаторчості, які потребують оптимізації, ... або шукати команду для реалізації власного задуму!

(Ми надаємо дещо більшої переваги мотивації. Тим більше, мотивації патріотичного спрямування. Саме ця розвинена якість особистості патріота здатна стимулювати його щодо подолання перешкод у процесі індивідуального медіаторчості. Так, наприклад, цілеспрямоване оволодіння комп'ютерними технологіями надає можливості не тільки набутти практичних умінь для втілення ідеї у візуальний образ, а й частково компенсувати можливу нестачу здібностей щодо власної уяви, креативного мислення, пропонуючи запрограмовані варіанти, інструментальні можливості, допомогу нейромереж).

Есе за темою: *Моя творчість* (10 хв.), індивідуальна форма організації навчального процесу.

Мета: активізувати процес самопізнання як осмислення себе в ролі творця та за допомогою рефлексії визначити свої провідні емоції у процесі творення.

Завдання: пригадати свій творчий досвід(и) в будь-якій галузі та його результат(и); якнайточніше визначити словами свої емоції й почуття, які виникали; на якому етапі емоції були найбільш інтенсивними: на етапі творення чи на етапі отримання результату або можливо щось інше?

(Есе альтернативної тематики: *Чому я нічого не створюю?* *Мета:* за допомогою рефлексії виявити причини відсутності особистої творчості).

Завершення. Процес творення дає людині неабияке задоволення, обумовлене специфічною реакцією мозку, який виділяє гормони «радості» і «щастя». Вони поліпшують емоційний стан, настрій людини, піднімають її самооцінку, сприяють зміцненню імунітету. Така «вдячність» організму за

творчу діяльність людини спонукає її творити ще і ще. Тому, творення патріотичного медіаконтенту як пропагування сенсів нового українського світу, є не тільки актуальним в нинішніх умовах, але й приємним для кожної творчої особистості.

Висновки.

1. В умовах інформаційно-психологічної війни для молоді актуальною є патріотична активність в кіберпросторі як просування українських цінностей і смислів за допомогою медіаконтенту.

2. Процес творення медіаконтенту можна частково стимулювати через рефлексивну методику «Трикутник медіаторчості».

3. Створення медіаконтенту патріотичного змісту та поширення його у соціальних мережах робить патріотизм особистості більш дієвим, ефективним.

Література:

Вознесенська О.Л. (2020). *Медіа-арттерапія як засіб подолання наслідків і профілактики психотравми : практичний посібник*. Олена Вознесенська. Київ: ФОП Назаренко Т.В. Вид. 2е: стереотипне.

Найдьонова Л.А., Умеренкова Н.Ф., Вознесенська О.Л., Чаплінська Ю.С., Череповська Н.І., Дятел Н.Л. Наскрізна медіаосвіта в умовах війни : *Збірник навчальних програм / за ред. Л. А. Найдьонової, Н.Ф. Умеренкової ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології, 2022*. В <http://mediaosvita.org.ua/book/zbirnyk-navchalnyh-program-naskrizna-mediavita-v-umovah-viiny/>

Череповська Н.І. (2023). Патріотизм молоді цифрової доби: інноваційні засоби розвитку : навчально-методичний посібник, Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. В. <http://mediaosvita.org.ua/book/patriotyzm-mologi-cifrovoi-doby/>